

m.remissvar@regeringskansliet.se

Kopia:

m.naturmiljoenheten@regeringskansliet.se

agnetha.alriksson@regeringskansliet.se

Yttrande över Skogsutredningen – Stärkt äganderätt flexibla skyddsformer och naturvård i skogen (SOU 2020:73)

Diarienummer M2020/01926

Pajala Kommun har beretts möjlighet att svara på rubricerad remiss och vill lämna följande synpunkter.

Sammanfattning

Pajala Kommun anser det vara tveksamt om utredningsdirektiven som avser att lämna förslag som stärker äganderätten och bidrar till en växande bioekonomi lever upp till intentionen i direktiven. Utredningen ger mycket långgående tolkningar av Sveriges internationella åtaganden om biologisk mångfald vilket resulterar i förslag på ytterligare skydd och därmed minskade möjligheter att bruka skogen vilket vi anser hindrar de ursprungliga intentionerna i uppdraget.

Ett viktigt syfte med utredningen är att värna och stärka den privata äganderätten till skogen. Förslagen ska sammantaget främja en växande skogsnäring och hållbar skoglig tillväxt med god och säkerställd tillgång till nationell biomassa från den svenska skogen. I stället har utredningen valt att fokusera sina förslag på insatser för den biologiska mångfalden, som i de flesta fall går i helt motsatt riktning. Utredningen har inte i tillräcklig grad analyserat i vilka avseenden äganderätten försvagats på det sätt som egentligen är grunden till utredningstillkomsten.

Brister och överlappning av myndighetsutövningen och hur myndigheterna valt att tolka lagarna behöver också belysas. Det kan finnas skäl till att även analysera i vilka situationer myndighetsutövningen fått äganderättsliga konsekvenser som står i strid med de politiska intentionerna och utifrån detta föreslå åtgärder för att komma tillrätta med bristerna.

Pajala Kommun anser sammanfattningsvis:

- Stora arealer skyddad skog kräver att naturvårdande skötsel prioriteras.
- Avsättningar av skyddad skog bör, i ett internationellt sammanhang, redovisas enligt gemensamma regler.
- Saklig kunskap bör göra underlag för hur politiken ska prioritera naturvärden i skogen.
- Kommunerna i berörda områden bör ha stort beslutande mandat i avvägningar av vilka områden som ska prioriteras.
- Skog med höga naturvärden är en tillgång.
- Ersättning till all fjällskog med höga naturvärden är självklar.
- Omfattningen av fortsatta naturvårdsavsättningar i fjällnära skog kräver tydliga politiska avvägningar.
- Ett nationellt mål för ökad tillväxt är bra.
- Nationell samordnare ska vara en resurs till de regionala programmen.
- Sammanvägd nyckelbiotopsregistrering ska tas bort.
- Kunskapskrav på mindre skogsfastigheter är orealistiska.
- Familjeskogsbrukens behov bör beaktas.

Synpunkter på enskilda delar i förslaget

Stora arealer skyddad skog kräver att naturvårdande skötsel prioriteras

Pajala Kommun håller med utredaren att det krävs en uppdelning för att hantera konfliktytorna mellan ett ökat behov av råvara och större areal på naturvårdsavsättningarna. Utredningen föreslår en modell där fokus bör vara på att öka tillväxt på produktiv skogsmark och förbättra naturvårdskvaliteten på befintliga redan avsatta naturvårdsytor. Pajala Kommun vill påtala att redan stora arealer skyddad skog är i behov av skötsel/brukande för att naturvärden inte ska förloras. Pajala Kommun anser att modellen som utredaren föreslår behöver säkerställa budgettilldelning för att genomföra underhållsplaner. Riksrevisionen skriver i sin rapport RIR2018:17 att naturvårdande skötsel under lång tid inte prioriterats och att det därmed finns en risk att de värden som skyddet avser värna inte kommer att bestå.

Avsättningar av skyddad natur bör, i ett internationellt sammanhang, redovisas enligt gemensamma regler

Utredningen menar att det på kort sikt i praktiken är omöjligt att förena Sveriges internationella åtaganden om biologisk mångfald med den växande cirkulära bioekonomi som behövs för att nå andra samhällsmål.

Pajala Kommun tycker att Riksdag och regering bör sätta ner foten för att öka rättssäkerheten för skogsägare och för att skapa ordning i hur Sverige ska se på sina internationella åtaganden för den biologiska mångfalden.

Saklig kunskap bör utgöra underlag för hur politiken ska prioritera naturvården i skogen

Pajala Kommun delar utredarens uppfattning att det krävs kunskap för att kunna ta ställning till vilka åtgärder för bevarande av biologisk mångfald i skogen som är nödvändiga och hur omfattningen av dessa bör vara.

Utredaren föreslår att regeringen bör tillsätta ett vetenskapligt råd för biologisk mångfald i skogen. Rådet bör kunna bistå i bedömning om tillståndet för biologisk mångfald och vilka skogliga naturtyper och naturvärden som bör prioriteras för formellt skydd och andra naturvårdsåtgärder samt i bedömning av vilka naturvårdsåtgärder i övrigt som är kostnadseffektiva för bevarande av biologisk mångfald.

Skog med höga naturvärden är en tillgång

Pajala Kommun delar utredarens syn på att skog med höga naturvärden ska vara en tillgång för skogsägaren och att frivillighet ska vara grunden för avsättning av skog från brukande. I dag är höga naturvärden ofta en risk för skogsägaren, inte en tillgång. Pajala Kommun oroas över att biologisk mångfald och brukande av skog ses som motpoler istället för att fokusera på utveckling av ett hållbart mångbruk.

Ersättning till all fjällskog med höga naturvärden är självklar

Pajala Kommun tycker det är bra att utredningen tydliggör att skogsbruk är pågående markanvändning även i fjällnära skog och att det därför är självklart att ersättningen ska behandlas redan i tillståndsbeslutet.

Försvårad markanvändning kan innebära stora ekonomiska konsekvenser för skogsägare och företag bl.a. vad gäller förväntad avkastning som säkerhet vid lån. Tydlighet och förutsebarhet vad gäller förutsättningar för brukande och ersättning är därför mycket viktigt för markägare. De ska inte behöva gå till domstol för att få ersättning. Pajala Kommun anser att en formell naturvårdsavsättning bör vara ett ekonomiskt attraktivt alternativ och innebära ett okomplicerat förfarande.

Omfattningen av fortsatta naturvårdsavsättningar i fjällnära skog kräver tydliga politiska avvägningar

Pajala Kommun anser att det är motiverat med ett visst utökat områdesskydd inom och i direkt anslutning till den fjällnära skogen. Den skog som bör avsättas för naturvård och av hänsyn till andra allmänna intressen kan på så sätt särskiljas från den skog som kan brukas. Detta kan skapa tydlighet för fortsatt förvaltning av fjällnära skogar samtidigt som ansvars- och ersättningsfrågor kan lösas. Omfattningen av fortsatta naturvårdsavsättningar i fjällnära

skog bör dock inte odelat utgå från myndigheternas inventeringar. Pajala Kommun vill betona vikten av tydliga politiska ställningstaganden om hur stora skogsarealer som ska undantas för naturvård, så att avvägningar kan göras mellan olika samhällsintressen som grund för myndigheternas genomförande av fortsatt skydd av skogen. Pajala Kommun anser att kommunerna i berörda områden bör ha stort beslutande mandat i dessa avvägningar.

Som med annan skog har fjällnära marker ofta förvaltats i generationer i en familj. Skogsägandet ger en känsla av tillhörighet till en plats och det långvariga förvaltandet skapar band mellan generationerna och sociala värden som inte går att ersätta ekonomiskt. Pajala Kommun befarar att en omfattande avsättning till strikt skyddade områden kommer begränsa möjligheten för den lokala befolkningen att bedriva traditionella aktiviteter som jakt och fiske i sin närmiljö.

Länets kommuner i fjällområdet är redan i dag omfattade av flertalet statliga riksintressen på statlig mark som skapar intressekonflikter och förvårar både nyttjande och utveckling.

Ett nationellt mål för ökad tillväxt är bra

En ökad hållbar tillväxt i skogen är viktig för den svenska skogsnäringens konkurrenskraft, en förutsättning för en växande cirkulär bioekonomi och avgörande för klimatpolitiken, både genom att den växande skogen utgör en kolsänka och genom att skogsråvaran möjliggör fossilsubstitution.

Den svenska skogen växer långsamt och åtgärder för att möta framtidens behov måste ske nu. Genom att arbeta med konkreta och operativa målsättningar som är möjliga att nå på kort sikt kan incitamenten för att fokusera på kvalitet i skogsproduktionen öka. Pajala Kommun anser därför att utredarens förslag om att regeringen bör besluta om ett nationellt mål för ökad tillväxt i skogen är bra.

Nationell samordnare ska vara en resurs till regionala skogsprogrammen

Utredaren föreslår att det nationella skogsprogrammet ska få en nationell samordnare och flytta ut från Regeringskansliet för att bli mer politiskt obunden. Uppdraget för den nationella samordnaren och för skogsprogrammet kan breddas så att det tydligare hanterar alla frågor som rör skogen integrerat. Pajala Kommun ser gärna att samordnaren är en resurs för att stötta de regionala skogsprogrammen.

Sammanvägd nyckelbiotopsregistrering ska tas bort

Enligt utredningen saknar dagens nyckelbiotopsinventering och registrering laglig grund och bör därför inte utföras, utredningen föreslår i stället en ny naturmiljöinventering som objektivt ska beskriva de förhållanden som råder i skogen, detta ska komma skogsägaren till kännedom och kan användas vid utövning av kunskapskravet enligt miljöbalken. Utredningen föreslår också att det ska rensa i befintliga register och databaser så att värdena ska finnas

kvar men inte den sammanvägda bedömningen (nyckelbiotop/ inte nyckelbiotop). Pajala Kommun anser att utredningens förslag är ett bra första steg för att lösa en infekterad konflikt.

Kunskapskrav på mindre skogsfastigheter är orealistiska

Utredningen förtydligar att miljöbalkens kunskapskrav förväntas gälla även för skogsvårdslagen, vilket innebär att markägaren förväntas veta vilka naturvärden som finns på fastigheten. Vid en avverkningsanmälan måste markägaren kunna redovisa vilka natur- och kulturvärden som finns och vilka hänsyn som ska tas till dessa. Detta ska inte ses som ett förslag av utredningen utan som en rättelse av en tidigare feltolkning av Skogsvårdslagen och miljöbalken. Som en följd av detta föreslås också handläggningstiden för avverkningsanmälan halveras till tre veckor. Pajala Kommun anser att ambitionen att halvera handläggningstiden är bra men ställer sig frågande till om ägare till mindre skogsfastigheter kommer klara att uppfylla kunskapskraven.

Familjeskogsbrukens behov bör beaktas.

Naturmiljöbeskrivningar som i praktiken riskerar bli styrande, föreslår man görs endast på privat mark. Detta oavsett skogsägaren önskar det eller inte. När allt mer skog föreslås bli formellt skyddad är risken stor att ägandet av skogen förskjuts till storbolagens fördel och på bekostnad av enskilda skogsägare. Skogsbolag som avstår skog till förmån för reservat, har enligt jordförvärvslagen möjlighet att köpa ny skog. Enskilda skogsägare har sällan möjlighet att konkurrera på lika villkor som skogsbolag när skogsfastigheter även kan säljas till juridiska personer. Pajala Kommun ser en farhåga i att utvecklingen kan bidra till att en större andel av skogsmarken kommer att ägas av skogsbolag.

För Pajala Kommun

Ulrica Hammarström

Kommunstyrelsens ordförande

